

I nogle lande har man en egentlig forfatningsdomstol, som har andre forfatningsmæssige beføjelser, f.eks. i Tyskland, Frankrig, Italien og Schweiz. Med Højesterets stærkere markering af, at domstolene godt vil tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt love er i overensstemmelse med grundloven og forfatningen, forekommer en egentlig forfatningsdomstol slet ikke relevant i dag.

Til § 53

Den foreslåede bestemmelse vil betyde, at domme kun må have bibeskæftigelse i henhold til lov. Det betyder, at der skal ske en afgrænsning, som f.eks. kan betyde, at dommerne ikke kan have privat bibeskæftigelse som formænd eller medlemmer af stående voldsretter eller deltagere i private og faglige voldgiftsager, idet der her er tale om tidsforbrug i betydeligt omfang. Det samme vil gælde dommernes deltagelse i private klage- og ankenævn, medmindre dommerdeltagelsen er lovbestemt. Derimod bør afgrænsningen ikke omfatte hvervet som dommer i en række særlige, domstolslignende organer, ej heller som formand eller medlem af en række forskellige administrative nævn og råd eller deltagelse i lovforberedende arbejde. Dommeres eventuelle undervisnings- og censorvirksomhed, forfatter- og foredragsvirksomhed eller deltagelse i legatbestyrelser m.v. skal selvfølgelig heller ikke være omfattet af en begrænsning.

Til § 54

Grundlovens formulering om, at »kongen (regeringen) handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender«, bygger på den elitære forestilling, som i udpræget grad herskede tidligere, om at udenrigspolitik er for krævende og for indviklet for de folkevalgte. Forestillingen var (er) også, at offentlighed i udenrigspolitikken er skadelig, og at regeringen skal have forholdsvis frie hænder i udenrigspolitiske spørgsmål.

Sådanne forestillinger er uacceptable i en demokratisk grundlov. Dertil kommer, at internationale spørgsmål i dag har langt større betydning end tidligere, ikke kun i forhold til, da junigrundloven fra 1849 blev udformet for over 150 år siden, men også i forhold til, da 1953-grundloven blev udformet for 50 år siden.

I dag kan det være vanskeligt at skelne mellem indenrigs- og udenrigspolitik, og Danmark samarbejder med andre lande i utallige internationale organisationer, som er mere eller mindre forpligtende for borgerne. Derfor bør afvejningen mellem offentlighed og fortrolighed ikke være principielt forskellig i internationale og nationale spørgsmål.

Med de nuværende bestemmelser er det – bortset fra de særlige samtykkekrav – tvivlsomt, om regeringen er forpligtet til at følge Folketingets beslutninger i udenrigspolitiske spørgsmål.

Forslaget til ny formulering af § 19, stk. 1, gør det klart, at Folketinget kan lægge rammer for ethvert udenrigspolitisk spørgsmål og pålægge regeringen bestemte handlinger, f.eks. ved afstemninger i internationale organisationer. Det forhindrer dog ikke regeringen i at søge at få relativt brede forhandlingsmandater af Folketinget.

Og uanset disse præciseringer ændrer det ikke ved, at regeringen som udøvende magt har ansvaret for udøvelsen af udenrigspolitikken.

Til § 55

Den nuværende § 20 nævner, at »beføjelser« kan overlades »i nærmere bestemt omfang«. Denne formulering har i praksis givet mulighed for en vidtgående tolkning. Skiftende regeringer og Udenrigsministeriet har tolket § 20 temmelig frit. Man har accepteret, at nye emner er inddraget under EU-regulering uden særlig hjemmel i traktaten. Det er sket med henvisning til Romtraktatens artikel 235, som ikke indeholder nogen form for emnemæssig afgrænsning.

Det er fra en demokratisk synsvinkel helt afgørende, at Folketinget og vælgerne har et sikkert grundlag for stillingtagen, når der skal overlades kompetence til en overnational organisation. Derfor skal de større skridt være inden for klare rammer, som Folketinget og vælgerne har godkendt. Det var samme tankegang, der bl.a. lå bag udtalelsen fra den tyske Forbundsforfatningsdomstol ved dens kendelse af 12. oktober 1993, hvor domstolen understregede sin kompetence til at afgøre, om EU-traktater er i overensstemmelse med den tyske forfatning.

Med Højesterets dom den 6. april 1998 markerede den danske Højesteret sig på en måde, der gør, at Højesteret også mener, at der er grænser for, hvor langt Danmark kan gå i unionsudviklingen, og at der kan være behov for præciseringer.

Derfor er der brug for en ny formulering af § 20, hvor der bl.a. stilles mere præcise krav til, hvordan og hvornår der kan overlades kompetence til mellemfolkelige myndigheder:

Forslaget til ny formulering af § 20 skal sikre, at væsentlige ændringer i de forudsætninger, som Folketinget og vælgerne har fået forelagt ved tidligere tiltrædelseslove, ikke har gyldighed, medmindre de bliver godkendt ved en folkeafstemning.